

Til
Arbeids- og sosialdepartementet
v/ Anniken Hauglie

Arbeids- og velferdsdirektoratet
v/ Sigrun Vågang

Ekspertutvalget
v/ Arild Hervik

En felles uttalelse fra brukerorganisasjonene om rapporten «Helhetlig gjennomgang av tolkeområdet».

18. februar 2016 leverte Agenda Kaupang rapporten «Helhetlig gjennomgang av tolkeområdet» til Arbeids- og sosialdepartementet, og rapporten ble offentliggjort 14. april 2016.

Norges Døveforbund (NDF), Landsforbund for kombinert Syns- og Hørselshemmede/Døvblinde (LSHDB), Foreningen Norges døvblinde (FNDB) og Hørselshemmede Landsforbund (HLF) representerer de fremste brukerne av NAVs tolketjenester, og alle har vært med i referansegruppen for Agenda Kaupang og deres arbeid med rapporten. Vi vil her komme med en felles uttalelse om den endelige rapporten og oppfølgingen av den.

Brukerorganisasjonene er enig i mange av forslagene som er lagt fram i rapporten, og krever at videre arbeid og vurdering av rapporten vedrørende tolkeområdet utføres av Arbeids- og sosialdepartementet *sammen* med organisasjonene som står som avsendere av dette brevet. Dette vil være i tråd med det Norge har forpliktet seg til gjennom ratifikasjonen av FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne. FN-konvensjonen som Norge har ratifisert fremhever prinsippet om *nothing about us without us*.

Participation of civil society, in particular persons with disabilities and their representative organisations is a general principle that runs throughout the Convention and a self-standing right, based on the principle of the slogan “Nothing about us without us”.

Vi mener departementet må følge opp de gode forslagene fra rapporten, med fokus på å styrke tilretteleggingen for full inkludering og deltagelse i samfunnet for døve, hørselshemmede, kombinert syns- og hørselshemmede og døvblinde, gjennom en tolketjeneste med innhold som dekker alle våre brukeres behov, både de behov som er felles, og de særbehov som hver av gruppene trenger. Det er alt fra tegnspråk, taktil og haptisk kommunikasjon, taletolking, skrivetolking og ledsaging for å nevne eksempler (listen er ikke uttømmende).

Å ikke følge opp forslagene i rapporten eller å unnlate å involvere brukerne sterkt i den videre oppfølgingen vil ikke bare bryte med intensjonen da rettighetene til tolketjenester ble vedtatt. Det vil også være i strid med intensjonen til CRPD, og det kan også vurderes som lovstridig etter menneskerettsloven av 1999 der FN-konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (ØSK), er tatt inn. ØSK er klar på at statspartene er pliktige å legge til rette for at personer med nedsatt funksjonsevne har lik tilgang til samfunnet som alle andre, med alle tilgjengelige ressurser. (ØSK, Generelle kommentarer nr. 5 – Personer med nedsatt funksjonsevne).

Brukerorganisasjonene er sterkt bekymret over at det videre arbeidet og oppfølgingen av rapporten ser ut til å bli lagt til NAV Hjelpemidler og tilrettelegging (HOT), som får den kraftigste kritikken i rapporten. Det er også urovekkende at en kartlegging som sterkt tilrår at tolketjenesten løftes ut av hjelpemiddelområdet, tilsynelatende blir overlatt for videre vurdering av et ekspertutvalg uten **tegnspråk eller tolkefaglig kompetanse. Vi mener derfor at et eget utvalg, som inkluderer representanter fra brukerorganisasjonene og andre relevante tolkefaglige miljøer, nedsettes for å vurdere den videre oppfølgingen av rapporten.**

Blant de mange forholdene som må avklares i en diskusjon om fremtidens tolketjeneste er:

- Organisering av tolketjenesten og forslaget om å ta den ut av hjelpemiddelområdet.
- Sektoransvarsprinsippet, som i rapporten er foreslått fraveket slik at én statlig instans betaler for all tolking.
- Et mer tilgjengelig og brukervennlig system for bestilling av tolketjenester og tolk-ledsaging.
- Et system som oppmuntret til og legger til rette for kontinuerlig kunnskapsutvikling hos tolkene.
- Tolking i offentlig sektor, herunder hvordan tolking kan bli et ledd i arbeidet med å gjøre samfunnet universelt utformet og forholdet mellom tegnspråk-, skrive- og talespråktolking, samt tolk-ledsaging, og tolking for andre minoritetsspråklige.
- At tolking for personer med sansetap er mer enn en-til-en-kommunikasjon med en bestemt person på et bestemt tidspunkt. Tolketjenestens hovedintensjon er å inkludere brukerne i samfunnet, noe som i dagens samfunn innebærer en toveis interaksjon der både bruker og samfunn interagerer dynamisk på flere fronter, ofte på helt tilfeldige tidspunkter og steder.

Departementet har initiert utredningen og fått en god rapport. Departementet har videre bedt om kommentarer og innspill fra Arbeids- og velferdsdirektoratet, som i sin tur har bedt NAV HoT vurdere seg selv i lys av rapporten. Vi forventer at departementet vil gjøre egne vurderinger av rapporten og de tilbakemeldingene som er kommet fra ulike miljøer, inkludert brukerorganisasjonene.

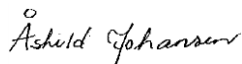
Brukerorganisasjonene frykter, basert på disse tidligere erfaringene, at rapporten fra Agenda Kaupang vil lide samme skjebne som Tolkeutredningen fra 2008. Lite er fulgt opp fra tolkeutredningen fra 2008. Rapporten «Helhetlig gjennomgang av tolkeområdet» viser mye av det samme som tolkeutredningen fra 2008, og at det er behov for en grundig diskusjon om fremtidens organisering av tolkeområdet.

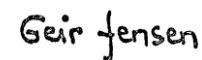
Vi krever og forventer at rapporten fra Agenda Kaupang og en eventuell omorganisering av tolketjenesten må behandles på departementsnivå med representanter fra brukere, tolkeprofesjonen og andre berørte parter.

Oslo den 04. juli 2016,

Med vennlig hilsen

Anders Hegre
Generalsekretær i HLF

Ashild Johansen
Leder i LSHDB

Geir Jensen
Leder i FNDB

Bjørn A. Kristiansen
Generalsekretær i Norges Døveforbund